

Дивитися на світ глибше
пропонує художник Іван Жилка

Давно виношував задум зустрітися з художником-земляком Іваном ЖИЛКОЮ. Одного разу, шукаючи його контакти, натрапив на репортаж про відкриття персональної виставки Івана Сидоровича в м. Рівне, приуроченої до 55-річчя художника та 20 річниці його членства в Національній спілці художників України. Подумав тоді, що це влучна пора написати про творчість і життя земляка, який родом із села Карпилівка. Але чи погодиться художник на розмову? Адже його творчість відома поза межами області та країни. Крім персональних, брав участь у численних республіканських і міжнародних виставках, зокрема у Франції та Польщі, писав ікони для православного храму в с. Старі Петрівці Київської області. За творчу та педагогічну діяльність неодноразово отримував нагороди та дипломи від представників влади та вищих навчальних закладів, благословенну грамоту від святішого патріарха Київського та всієї Русі-України Філарета. Втім, на щастя, Іван Жилка без жодних вагань погодився поговорити. І от однієї неділі побачилися в селі Карпилівка. Митець завітав сюди до родичів. Перебуваючи в гарному настрої, Іван Сидорович привітно зустрів й після знайомства розповів про себе та відповів на запитання.

- Іване Сидоровичу, розкажіть про будь-ласка, про дитинство, життя в Карпилівці. Як стали художником?

- Народився тут у 1958 році. Потяг до малювання в мене був завжди. У школі випускав плакати й газети до Нового року й інших свят. Навіть тоді завжди знаходив час для улюбленого заняття. Думаю, що це відбулось десь на рівні підсвідомості. Дуже підтримували старші брати Олександр і Михайло, які теж малювали. Від них і отримав мотивацію та сильний заряд до творчості. Вони жили моє бажання писати картини. Пригадую, у них тоді були фарби, тож міг ними користуватися. Закінчивши Карпилівську школу, працював художником у колгоспі. Там у мене була творча майстерня. Можу сказати, що в ній і проявилась художня індивідуальність. Тобто мав окреме робоче приміщення, де можна було усамітнитися й малювати те, що приходило на думку. Звичайно, ні досвіду, ні вміння не було – лише ентузіазм і бажання. А у творчості якраз дуже важливо мати саме бажання. До чого ведуть? На жаль, у селах немає художніх шкіл, де би вчили азам мистецтва. І це проблема. Адже щойно людина народжується, у неї вже є

почуття чи, як би правильніше сказати, власне сприйняття світу, але бракує спеціалізованого закладу, в якому навчали б самовиражатися.

Майже рік працював у колгоспі, а далі була служба в радянській армії. Два роки відслужив в Архангельській області в морській авіації. Але, дякуючи братові Олександрю, який надіслав етюдник та фарби, міг малювати і там. Ще й досі збереглися акварелі і з того часу. Звичайно, вони не професійні, але чуттєві. До речі, важко сказати, що таке професіоналізм художника. Це не можна пояснити, бо, вважаю, між ними є лише тонка грань. І коли є сильне почуття в роботі, то вона ніби зникає.

Уже після армії повернувся в село з розумінням того, що потрібно отримати художню освіту. Тоді й вирішив поступати до Кримського художнього училища ім. М.С. Самокиша. І... безуспішно. Живопис здав добре, але на композиції провалився. Чому такий результат? Бо знову ж таки - не було школи. Адже мав лише уявлення, що таке композиція, але ж існують певні правила, ритми, кроки, центри, схеми, асиметрія — там свої закони.

Зрозумів, що треба готуватись самотужки. Володимир Сергійчук (художник, який також народився в с. Карпилівка - прим. авт.) на той час уже навчався у Львівському поліграфічному інституті. Почав спілкуватися з ним, заодно і вчитися. Також купував і вивчав спеціальну літературу. Зрештою, мої зусилля дали результат і вже наступного року вступив до Львівського державного інституту декоративного та прикладного мистецтва. Після закінчення якого направили до Художньо-виробничого комбінату Національної спілки художників України в місті Рівне, де працюю донині. Це був 1986 рік, з того часу почалася моя активна художня та виставкова діяльність.

Пригадую, що в ті часи в роботі дуже допомогли поїздки в Прибалтику. Так, відвідав Ригу, Вільнюс та інші міста. Всюди, де бував звертав увагу на мистецтво й ставлення прибалтів до нього. Зараз можу сказати, що їхнє прагнення до свободи й експерименту у творчості, якого тоді ще не було в Союзі, накопичувалось у мене. Бо творча людина завжди хоче бути вільною, навіть незалежною. Тільки тоді можна говорити про її мистецтво. А коли робити щось примусово – це не може бути справжнім мистецтвом.

Зараз моя творчість базується на роботі: не покидаю малярство та майстерню, але ще працюю в Рівненському національному університеті водного господарства та природокористування на кафедрі основ архітектурного проектування, конструювання та графіки. Викладаю для майбутніх архітекторів рисунок, живопис і скульптуру. У 1994 році прийняли до лав Національної спілки художників України. З того часу - постійний учасник всеукраїнських, регіональних, міжнародних виставок. Наприклад, у 2004 році два місяці жив у Франції, зробив там свою невелику виставку, що мала успіх. Мали запросити туди знову, але сталася трагедія. Пан Круп, куратор мистецьких заходів, передчасно помер. Зв'язок було втрачено.

- Що вважаєте найбільшим своїм досягненням як художника? Можливо, це картина чи певна подія, що є найбільш знаковою для Вашої творчості?

Художник (це констатація відомого факту) - людина творча, і йому весь час потрібно творити, малювати, але найбільшим апофеозом діяльності є, звичайно, персональна виставка. І дуже важливо, як її оцінить суспільство. А ще побачити свої роботи разом. Коли вони ще в майстерні, їх ніби не помічаєш. А у виставковому залі створюється певна експозиція — тоді й відчувається якась енергетика творів, їх призначення. І саме виставка є фактом-підсумком твоєї творчості, певний замір проведеної роботи і її оцінка суспільством. Це важливо для художника.

- Скажу як відвідувач Вашої виставки: зошит подяк і відгуків повний позитивних записів...

Це результат того, що картини справді хороші, як кажуть художники, «биті». Окрім того, стараюсь не створювати мистецтво заради мистецтва. Перед собою бачу дві мети свого подальшого розвитку. Перша - підвищення фаху за рахунок удосконалення

композиції, колористики. Ну і національне у творчості має бути. Далі в планах суто національна тематика. Хочу зобразити український характер, написати портрет справжнього патріота й відобразити національний колорит у натюрморті. Взагалі, ці плани — як широке поле, яке ще треба перейти. Певний досвід щодо композиційного, колористичного вираження в мене є, залишається тільки працювати.

- А які ще персональні виставки у Вас були?

Їх було три...Уже чотири. А загальних набагато більше...У Рівному – три, мав одну в Луцьку, є в Івано-Франківську. А ще дуже хотілося б провести в Сарнах...

- Ви згадували про внутрішній заряд. А от що Вас надихає, дає живлення для творчості?

На мене справляють сильне враження художники Великого Відродження, захоплююся ними й досі. Караваджо, Леонардо да Вінчі, Рафаель — це настільки могутні люди, що пройшло вже понад чотириста років, а їхні роботи досі мають величезну енергетику. Тому що вони просто досконалі. Ось де черпаю силу. І, звичайно, наша природа надихає. Хочеться ще багато зробити, а як Бог дасть сили, так і буде...

- Як охарактеризуєте Рівне в плані розвитку мистецтва? Можливо, бачите певні перспективи?

- Сказав би, що Рівне - єдине місто серед українських обласних центрів, яке у відношенні кількості художників найменше, але воно має сильний потенціал. Тут закладена своя мистецька школа. Зокрема такі художники, як Олександр Савчук, Микола Плеханов створили певну мистецьку «закваску». В їхніх роботах присутній реалізм, що відображає сутність природи через компроміс композиції та жорсткий відбір певних елементів. І це в Рівному є, чого не помічається в інших областях, їжджу по виставках, бачу кримський живопис, середньої України, Закарпаття — там зовсім інша мова композиції та кольору. А в нас, на Рівненщині, базується колорит свинцевого, тобто певна свинцева гама, що характерна Поліссю та Волині. Взірцем розвитку художнього мистецтва в Рівному, думаю, є рівненський осередок Спілки художників.

- Як людина, яка народилась і виросла в Карпилівці, чи бачите зміни тут?

- Дивує одне - в інших селах, взяти хоча б схід чи Центральну Україну, молодь масово виїжджає до міста. А в нас чомусь навпаки – уся залишаються, та ще й сюди приїжджають, напевно. Подивіться: наші землі, ті що на околиці села, вже масово забудовані. Зверніть увагу, що в будівництві використовують сучасні матеріали. Радує, що в нас на Поліссі, молодь у більшості залишається і розбудовує свої населені пункти.

- У Стратегії економічного та соціального розвитку Сарненського району до 2017 року в розділі щодо розвитку нашого села, є ремонти будівель, облаштування територій, традиційним пунктом зазначено проведення газу до центру населеного пункту и освітлення вулиці, але в планах немає створення чогось нового. Навіть у перспективі не зазначено можливості доступу до Інтернету, хоча офіційні опитування свідчать, що абсолютна більшість місцевих жителів цього прагнуть. А що б Ви порадили змінити на краще в нашому селі?

- Хотів би додати щодо освіти. Проїшов сільську школу, і чого дуже бракувало в дитинстві, то це художньої підготовки. Варто було б створити й розвивати в школі, можливо, навіть у садочку, гуртки образотворчого мистецтва. Адже педагогічні навчальні заклади готують спеціалізованих учителів саме для організації таких гуртків і навчання дітей малюванню. Вважаю, що потрібно також приділити увагу належній підготовці педагогів, які б могли якісно вчити.

- Зверніть увагу - наш край просто народжує таланти. Але вони гинуть, бо немає розвитку, якісної освіти. Дітям потрібно дати ази. А далі вони зможуть самі розвивати вміння відповідно до своїх інтересів.

- Добре, а от скажіть, якби хтось хотів стати художником після закінчення школи в селі, що далі? Що порадите, як досвідчений художник, який пройшов цей шлях?

- Питання, звичайно, нелегке. Тут дуже важко щось порадити випускникові. Бо, бачте, він школу закінчив, але не здобув потрібних образотворчих знань. Тому без підготовчих курсів йому важко буде наздогнати ровесника, який має, наприклад, чотири класи художньої школи в місті.

- Навіть і вступити в навчальний заклад буде важко?

- Майже неможливо. Це проблема села, адже серед вихідців із сільської місцевості є багато талановитих дітей, проте через брак потрібної підготовки в них немає навіть основ образотворчого мистецтва. Потрібно навчити таких елементарних речей, як робити кулю, розподіл світла на неї, на циліндр, конус, піраміду, як лягає світло на призму — це все треба роз'яснити. Це необхідні речі, ази й основа. Тому питання належної образотворчої освіти дуже актуальне.

Тож якщо відчув цю жагу до творчості, треба бути дуже допитливим, шукати людей і отримувати в них потрібні знання або самому працювати над літературою.

- Бачив оголошення про набір у художню студію при Спілці художників у Рівному. Чи допомагають вони якимось чином при вступі і хто може туди записатись?

- У студію приходять ті, хто хоче вступати до вишів, багато літніх людей, які лише для себе займаються. Можливо, у дитинстві їм хотілося стати художниками, але чомусь не змогли, тому вони просто для себе беруть уроки композиції чи колористики. До речі даю приватні уроки, займаюсь репетиторством.

- Що для Вас мистецтво? Це заняття суто особисте чи ні?

- Думаю, це преамбула світотворення. А схильність до мистецтва в людині наперед обумовлена, мабуть, як і до землеробства, наприклад, чи лісової галузі. Тільки якщо люди згаданих професій створюють елементи матеріального, то мистецтво - духовність. Без цього суспільство не може розвиватися, бо на базі художнього мистецтва виконується архітектура, живопис, скульптура — це носії передового досвіду, і знову ж таки духовності. Якщо прибрати цю преамбулу, то залишимося з косою, сокирою, плугом... Уявіть, прийшло додому, щоб відпочити чи йдете містом, і чого ж прагнете? Просто шукаєте, що би такого подивитись. А от приберіть прошарок мистецтва в нашому житті, що тоді в нас буде?

- Ви і Володимир Сергійчук стали професійними художниками. Відомо, що в часи Вашої юності в Карпилівці ще декілька чоловік пробували малювати. Чи знайомі з ними і чи можна говорити про певну карпилівську школу художнього мистецтва?

- Скажу, що вона була, але не відбулася. Узяти от 1975-ий, тоді мій старший брат Олександр Жилка, Олександр Щевич, потім Володимир Дерпач, пам'ятаю, ходили до Володі Сергійчука натюрморти малювати, але ніхто з нас не мав підготовки. Тобто не знав, як потрібно це робити, і ми просто змальовували, як уміли. Тоді не було кому навчити нас навіть елементарному. Ту ж пляшку чи глечик не можна просто обвести контуром, потрібно спочатку вісь поставити, лінію горизонту виставити... Це все ніби просто, але треба, щоб хтось показав, як це має бути... Так, нам дуже бракувало знань. Але було велике бажання навчитися малювати.

- Ще раз уточню прізвища: Володимир Сергійчук, Олександр Жилка, Олександр Щевич, Володимир Дерпач...

- Ще треба згадати Валерія Михайлицького, він теж мав хист до малювання, Михайла Макарицького, уже покійного, а ще ж Володимира Тимошицького. Знову ж таки повторюсь: якби в школі були вчителі, які б давали основу, все було б по-іншому.

А з Володимиром Сергійчуком маєте спільні проекти?

- Він живе в Луцьку, але коли приїжджає в село, то зустрічаємось, просто підтримуємо стосунки.

- У Карпилівці є художник Василь Щевич. Що можете сказати про його творчість?

- Так-так, самобутній художник. Я знайомий із ним і його картинами. Зараз, як мені

відомо, працює в церкві. Він гарно малює і робив це ще під час служби в армії та мав можливість вступити до Петербурзької академії мистецтв.

- Дякую, ще знайшли час і можливість зустрітися...

Ярослав Щевич